

Paprocki, Tadeusz

Posiedzenia naukowe księży profesorów z Białegostoku, Drohiczyzna i Łomży

Studia Teologiczne 1, 315-317

1983

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**POSIEDZENIA NAUKOWE KSIĘŻY PROFESORÓW
Z BIAŁEGOSTOKU, DROHICZYNA I ŁOMŻY**

1. W 1972 r. z inicjatywy ks. biskupa Henryka Gulbinowicza zaczęto organizować sesje naukowe księży profesorów Arcybiskupiego Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku. Zarządzenie Księdza Biskupa szło w tym wypadku po myśli Dekretu Soboru Watykańskiego II o formacji kapłanów *Optatam totius*. Do udziału zaproszono także księży profesorów z WSD w Drohiczynie n. Bugiem. Już od drugiej sesji 30 XI 1972 r. uczestniczyli oni we wspólnych zebraniach. Wtedy też do współpracy przystąpili księża profesorowie Diecezjalnego Ośrodka Kształcenia Soborowego w Białymstoku (od stycznia 1980 r. — Instytutu Teologiczno-Pastoralnego). W ciągu roku akademickiego urządzano zwykle cztery posiedzenia naukowe, przy czym przeciętna frekwencja wynosiła 15 do 19 osób. Kilkakrotnie miejscem zebrania był Drohiczyn n. Bugiem. Cztery razy zorganizowano w Białymstoku sesje otwarte z udziałem innych księży oraz alumnów miejscowego Seminarium Duchownego.

Rok akademicki 1980/81 przyniósł widoczne zmiany organizacyjne: do wspólnych posiedzeń dołączyli się księża profesorowie Wyższego Seminarium Duchownego w Łomży. Można powiedzieć, że odtąd zaczęły funkcjonować międzydiecezjalne sesje naukowe, które urządzano kolejno w Białymstoku, Łomży i Drohiczynie, trzykrotnie w roku akademickim. Frekwencja uczestników wzrosła do 25—35 osób. Należy dodać, że od samego początku na posiedzeniach brali często udział miejscowi Księża Biskupi.

2. Od 16 XI 1972 r. do 11 V 1983 r. odbyło się 40 posiedzeń naukowych. Referaty głosili przede wszystkim księża profesorowie z Białegostoku, Drohiczyna i z Łomży. Z prelekcją byli także zapraszani profesorowie Akademii Teologii Katolickiej z Warszawy oraz z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, a więc: ks. prof. W. Piwowarski, prof. M. Gogacz, ks. prof. J. Stępień, prof. E. Nieznański, ks. prof. J. Grzywacz, ks. prof. E. Przekop. Tematyka referatów była bardzo różnorodna: zagadnienia filozoficzne, teologiczne, biblijne, z historii Kościoła, z prawa kanonicznego, socjologii i pedagogiki. Do 1979 r. były głoszone najczęściej wykłady monograficzne; w kilku wypadkach prelegentami byli księża magistrzy pracujący w Archidiecezji. Niektóre wykłady zasługują na szczególną uwagę. I tak znany apologeta ks. prof. Wł. Hładowski z Drohiczyna w trzech spotkaniach dał cenne przemyślenia o krytyce świadectwa chrześcijańskiego, o możliwościach języka religijnego w świecie współczesnym, a także o charakterze przekazów wielkanocnych w argumentacji nad wiarygodnością Objawienia. Bardzo wartościowe ze względu na aktualne potrzeby oraz tradycje regionu (Białystok i Drohiczyn jako części dawnych diecezji) były referaty dotyczące Kościoła Prawosławnego i jego teologii, a więc: *Kościół prawosławny autokefaliczny w Polsce międzywojennej* (ks. prof.

T. Tararuj z Drohiczyna); *Poglądy w teologii prawosławnej na temat jedności Kościoła Chrystusowego* (ks. prof. J. Pankiewicz z B-stoku); *Deklaracja Św. Kongregacji Doktryny Wiary „Misterium Ecclesiae” z 1973 r. a współczesny dialog ekumeniczny* (ks. prof. Z. Lewicki z B-stoku). Historię kościelną regionu uwzględniły następujące prelekcje: *Duszpasterze i życie religijne na terenie diecezji supraślskiej* (ks. mgr A. Ignatowicz z B-stoku); *Dzieje diecezji pińskiej* (ks. prof. T. Tararuj); *Martyrologium duchowieństwa Archidiecezji Wileńskiej w czasie drugiej wojny światowej* (ks. prof. T. Krahel z B-stoku). Cenny był także referat o aktualnej kandydatce na ołtarze Siostrze Faustynie Kowalskiej: *Siostra Faustyna w oczach ks. Michała Sopoćki* (ks. prof. St. Strzelecki z B-stoku).

W tematyce posiedzeń naukowych można zauważyć pewną zmianę od r. a. 1980/81. Dominują bowiem wykłady ukazujące współczesne metody i stan badań poszczególnych przedmiotów wykładanych w Seminarjach Duchownych. Już poprzednio było to praktykowane, jak np. prelekcja ks. prof. Z. Lewickiego: *Zadania i metody teologii ekumenicznej*; albo referat ks. prof. W. Piwowarskiego: *Metody badań socjologicznych*. Ks. biskup rektor E. Ozorowski, który dawniej omówił zagadnienie: *Historia zbawienia — Problem metody w teologii*, obecnie dał podstawowy referat: *Historia teologii*. Stan badań i perspektywy rozwoju. Z dziedziny apologetyki nad zadaniami tej dyscypliny zastanawiał się ks. prof. Wł. Hładowski: *Stan badań nad wiarygodnością chrześcijaństwa* (koreferat ks. prof. St. Ołdakowskiego z Łomży). *Nowe wymiary teologii pastoralnej, jej stan badań* przedstawił w obszernym wykładzie ks. prof. F. Woronowski z Łomży (koreferat ks. prof. E. Borowskiego z Drohiczyna). O *współczesnych próbach ujmowania teologii dogmatycznej* (jej biblijny charakter, chrystocentryzm) mówił ks. prof. St. Piotrowski z Białegostoku. *Osiągnięcia współczesnej egzegezy biblijnej, dorobek teologii biblijnej* były przedmiotem wnikliwych rozważań ks. prof. J. Stępnia z Warszawy. Wreszcie ks. prof. K. Kułakowski z B-stoku wygłosił prelekcję: *Odnova teologii moralnej w polskich publikacjach posoborowych*. Uzupełniający charakter posiadał wykład prof. M. Gogacza z KUL-u na temat: *Naukowy i wychowawczy charakter dydaktyki w uczelniach wyższych*. Referat ten obudził ożywioną dyskusję w sprawach specyfiki nauczania i wychowania w Seminarjach Duchownych.

Osobną grupę stanowią referaty, które omawiają aktualne dokumenty Stolicy Apostolskiej, dokumenty niezbędne w studium seminaryjnym. Dotyczyły one: święceń wszystkich stopni — postanowienia Stolicy Apostolskiej oraz Konferencji Episkopatu Polski (ks. prof. H. Szlegier z B-stoku); problem małżeństw mieszanych (ks. biskup W. Jędruszuk); sprawy uniwersytetów i wydziałów kościelnych — *Sapientia christiana* (ks. prof. W. Pietkun z B-stoku); problem katechizacji — *Catechesi tradendae* (ks. prof. J. Grygotowicz z B-stoku); sprawy wychowania liturgicznego w Seminarium Duchownym (ks. biskup Wł. Jędruszuk; wreszcie przepisy nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego, zwłaszcza Prawa Małżeńskiego (ks. prof. J. Grzywacz oraz ks. prof. E. Przekop z KUL-u).

Niektóre wykłady wyróżniały się na tle całości swoją specyfiką. Można by do nich zaliczyć referat ks. prof. W. Pietkuna: *Wartościowanie światopoglądu*, wygłoszony na otwartej sesji; także prelekcję prof. E. Nieznańskiego z Warszawy: *Rodzaje uzasadnienia naukowego*, omawiającą problem formalizacji twierdzeń filozoficznych, z zastosowaniem zapisu w języku sformalizowanym. Można też do osobnego „gatunku” zaliczyć referaty ks. lic. J. Miklaszewskiego ze względu na swój zamierzony dyskusyjny charakter: na tematy biblijne (*Apostolał św. Pawła, Czy katolicka moralność jest oparta na Ewangelii?*) czy teologiczne (*Czy Hans Küng ma rację? Zagadnienie eschatologiczne w aspekcie ekumenicznym*).

3. Ukazujący się od 1975 r. kwartalnik: *Wiadomości Kościelne Archidiecezji w Białymstoku*, dał m.in. możliwość publikacji prac naukowych, także referatów ogłoszonych na sesjach; skorzystało z tego kilku księży profesorów. Obecnie *Studia Teologiczne*, zaprojektowane na wspólnej sesji w Białymstoku dnia 10 XII 1981 r., możliwości te jeszcze bardziej poszerzyły.

Powyższy krótki przegląd trwających od przeszło 10-ciu lat posiedzeń naukowych, a więc mających już pewną tradycję, prowadzi do wniosku, że są one wprost konieczne w normalnej pracy księży wykładowców w Seminarium Duchownym. Poglębianie wiedzy filozoficznej i teologicznej, orientacja w wymaganiach Stolicy Apostolskiej, szersze spojrzenie na przemiany dokonujące się w poszczególnych dyscyplinach kościelnych, to znamienne owoce bratnich spotkań. Każdorazowa, zwykle bogata dyskusja po wykładzie poszerza horyzonty myślowe, wyjaśnia wiele wątpliwości, uczy logicznego myślenia. I dlatego trudno już sobie wyobrazić pracę w Seminarium Duchownym bez wspólnych sesji profesorskich.

ks. Tadeusz Paprocki

Ks. TADEUSZ KRAHEL

JUBILEUSZ 400-LECIA WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO W BIAŁYMSTOKU

W przeddzień zakończenia ostatniej wojny światowej zainaugurowało swoją działalność w Białymstoku Wyższe Seminarium Duchowne (8 V 1945 r.). Nie powstało ono w tym mieście lecz przeniesione zostało z Wilna razem z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Stefana Batorego i jest kontynuacją tej uczelni, którą powołał do życia dokumentem z dnia 11 I 1582 r. biskup wileński Jerzy Radziwiłł.¹ 11 I 1982 r. upłynęło 400 lat od tego historycznego i jakże ważnego dla diecezji wydarzenia. Ta data nie mogła przejść niezauważona. Dlatego też cały rok akademicki 1981/1982 miał charakter jubileuszowy, obfitujący w różnego rodzaju rocznicowe akcenty, mające przybliżyć kapłanom, alumnom i wiernym archidiecezji przeszłość tego „serca diecezji”, jak często określa się Seminarium, jego rolę i wkład w życie wspólnoty wiernych, a także aktualne jego potrzeby, trudności i zadania. Powstały też rzeczy trwałe, które potomnym będą przypominać ten jubileusz, jak książka o Seminarium w Białymstoku, szereg artykułów, plakat jubileuszowy, medal pamiątkowy, a nade wszystko rozpoczęta wiosną 1981 r. budowa internatu seminaryjnego.

Ponieważ akcentów jubileuszowych w ciągu całego roku szkolnego było sporo, dlatego ważniejsze (książka o Seminarium, nowenna do Matki Boskiej Ostrobramskiej, centralne uroczystości jubileuszowe i wystawa) omówimy w odrębnych punktach, dając najpierw ogólne spojrzenie na cały rok jubileuszowy.

I. ROK AKADEMICKI 1981/82

Inauguracja jubileuszowego roku nauki miała miejsce 26 IX 1981 r.² Złożyły

¹ Dokument erekcyjny znajduje się w dziale rękopisów Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk w Wilnie (F 1—193).

² Zob. S. Hołodok, *Inauguracja nowego roku 1981/82 w Archidiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku*. *Wiadomości Kościelne Archidiecezji w Białymstoku* (dalej cyt. WKAB), 8 (1982) nr 1 s. 115—120.